

Список літератури

1. Воробйова О. І. Основи формування і використання кредитно-інвестиційного потенціалу банків України // ІНВЕСТИЦІЇ: практика та досвід. — 2010. — № 20. — С. 3—54.
2. Статистичний бюлетень Національного банку України [Електронний ресурс] / Режим доступу: [http : // www.bank.gov.ua / Statist/ elbul. htm](http://www.bank.gov.ua/Statist/elbul.htm).
3. Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку: В 3 т. / За ред. чл.-кор. НАН України А. І. Даниленко. — К.: Фенікс, 2008. — Том 2. — С. 250.
4. Ляхова О. О., Шокало Т. П. Кредитно-інвестиційний портфель банків та його вплив на фінансування інвестиційних проектів в Україні // Економічний часопис-XXI. — 2011. — № 5—6. — С. 58—61.

УДК 336.71

Р. В. Шпек,

старший радник ПАТ «Альфа Банк»

ГРОШОВО-КРЕДИТНІ ЧИННИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Ключовими чинниками інвестиційної активності є вартість і кількість грошей в економіці. Інвестиції поєднані з пропозицією грошей і ставкою процента. Ставка процента уособлює вартість грошей, яка визначається ринковими силами попиту та пропозиції, а також грошово-кредитною політикою держави.

Суб'єктом грошово-кредитної політики в Україні є Національний банк України, який за допомогою процентної ставки рефінансування, норми обов'язкових резервів, операцій на відкритому ринку та валютних інтервенцій впливає на рішення суб'єктів господарювання про доцільність інвестування. Центральному банку потрібно тримати баланс грошової маси та попиту на гроші, адже дефіцит грошей вадить економічному зростанню, а їхній надлишок — прискорює інфляцію.

1. Процентна ставка як основний важіль грошово-кредитного регулювання інвестиційних процесів.

Рівень процентних ставок в економіці є ключовим об'єктом грошово-кредитної політики. Зазвичай, саме центральний банк, тобто регулятор банківської системи, є кредитором останньої інстанції. Цей статус «банку банків» дає йому змогу визначати рівень процентних ставок по всій економіці, стимулюючи або стримуючи інвестиційні процеси. Основним напрямом регулювання є гнучка політика рефінансування, спрямована на забезпечення належного рівня ліквідності, розвиток кредитування та

підтримку стабільності банківської системи. Наприклад, наприкінці 2008 року НБУ активно видавав кредити рефінансування задля забезпечення стабільності банківської системи, яка зазнала великих втрат через масовий відтік депозитів.

2. Додаткові важелі грошово-кредитного регулювання інвестиційних процесів.

Активна участь центрального банку на ринку державних цінних паперів прямо стимулює державні інвестиції та опосередковано — вивільняє кошти банків, які можуть бути використані для підтримки інвестицій у приватному секторі. Купуючи або продаючи державні цінні папери на вторинному ринку, центробанк регулює обсяг грошей в економіці — а відповідно, і їхню вартість. Проте емісійний механізм фінансування дефіциту державних фінансів може призводити до ерозії грошової одиниці, що в гіперінфляційних масштабах спостерігалось в Україні у середині 1990-х років. Зокрема, у 1992—1994 роках 100 % дефіциту Державного бюджету фінансувалося кредитами НБУ (навіть без випуску ОВДП). Нині, в рамках боротьби з наслідками світової фінансово-економічної кризи, питання про те, які обсяги викупу державних боргових зобов'язань центробанками є доцільними, стало ключовою дилемою грошово-кредитного регулювання. З одного боку, підтримка центробанку дає змогу не допустити кризи суверенного боргу в умовах високого бюджетного дефіциту, з іншого — не стимулює уряд до бюджетної економії та дедалі збільшує борг.

3. Банки та ринок капіталу — ключові посередники у інвестиційній активності.

У розвинених економіках лєвова частина інвестиційних проєктів фінансується за рахунок запозичень. Банки — раціональні інвестиційні агенти, що сприяють підвищенню ефективності інвестицій через відсіювання занадто ризикових проєктів. Фактично, банки також відіграють роль регуляторів грошової маси.

Посилення дієвості процентної політики визначається і станом фондового ринку, який у розвиненому світі є ключовим елементом трансмісійного механізму грошово-кредитної політики. Проте в Україні фондовий ринок досі характеризується низьким рівнем розвитку та практично не став стабільно функціонуючим джерелом залучення інвестиційних коштів (історії успіху — це або прямі інвестиції, або розміщення акцій/облігацій за кордоном). Тому вартість грошей в українській економіці встановлюється у банківській системі.

4. Загрози надмірного стимулювання інвестиційних процесів грошово-кредитними засобами: проблема «перегріву».

В умовах занадто дешевих грошей ефективність інвестицій падає. Також ефективність інвестування зменшується і у часи економічного буму, коли інвестори приділяють меншу увагу ризикам і помилково екстраполюють поточні високі рівні віддачі від інвестицій на майбутні періоди. Переінвестування — основна причина перегріву економіки, що переростає у рецесію та/або депресію. Яскравим прикладом перегріву у вітчизняній інвестиційній царині є український ринок нерухомості у 2007—2008 роках.

Тому для будь-якого центрального банку грошово-кредитна політика пов'язана не просто із постійним стимулюванням інвестицій, а й із попередженням «мильних бульбашок». Банки, як раціональні економічні агенти, також виступають «контролерами здорового глузду»: вони не роздають кредити всім бажаючим, а ретельно аналізують ризики та перспективність запропонованих до розгляду інвестиційних проектів. Якщо ризики зависокі, відбувається підвищення процентних ставок для відповідного проекту, що ринковими силами усуває більш ризиковані та менш ефективні капіталовкладення з інвестиційного процесу.

5. Важливість інших чинників, не пов'язаних прямо із грошово-кредитними процесами.

Регулювання засобами грошово-кредитної політики можна порівняти із внесенням мінеральних добрив. Якщо внести замало — врожай буде поганим, якщо забагато — то отруєним. Але задля доброго врожаю потрібні також і родючі ґрунти, і добре зоране поле, і системи зрошування. Тому створення кращих умов для провадження бізнесу, гарантування прав інвесторів, поліпшення функціонування судової системи — це ключові виклики для розвитку інвестиційних процесів в Україні.

УДК 336.713 (477) (043.3)

О. Б. Шулевська,

начальник відділення № 986

ПАТ «Укрсоцбанк», м. Хмельницький

РЕСУРСИ БАНКІВ В УМОВАХ КРИЗИ ТА ПІСЛЯКРИЗОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах післякризового відновлення діяльності банків, коли рівень довіри до них з боку населення та інших учасників грошового ринку залишається низьким, особливої актуальності набу-